

Némedi-díj 2024 – Csányi Gergely

Csányi Gergely, az ELTE Empirikus tanulmányok intézetének adjunktusa, ebben az évben szerezte meg doktori fokozatát. Doktori munkájához kapcsolódó kutatásait több hazai és nemzetközi (köztük rangos, referált) tudományos közlemény mellett *A szex politikai gazdaságtana* című, idén megjelent monográfiájában összegezte. A mély és átgondolt munka több szempontból is kivételes hozzájárulás a hazai és nemzetközi társadalomtudományokhoz. A szerző különféle tudományterületek klasszikusait ötvözi egy új, kritikai szemléletű, a feminizmus eredményeit is beépítő elméleti keretben. Marx, Freud és Foucault munkásságának elemeit egyesítve a szerző olyan komplex elemzést hoz létre, amely túlmutat a hagyományos diszciplináris határokon. Munkássága ugyanakkor eredeti abban a vonatkozásban is, hogy a fent idézett gondolkodókhoz is kritikusan, önálló elméleti nézőpontból viszonyul. Többek között Freud és Foucault egyes téziseivel szemben is meggyőzően érvel.

Az általa kidolgozott elméleti keret térben és időben is tágas perspektívát alkalmaz: igyekszik ellensúlyozni a társadalomelméletet túlzottan meghatározó európai perspektíva dominanciáját. A Csányi által kínált horizont hozzájárul a szexuális gazdaságok globális és történeti szempontú megértéséhez is.

Elméletének sajátossága, hogy a makrostrukturális, történeti, társadalmi és gazdasági tényezők elemzését összekapcsolja az egyéni szexuális működés, vágyak és félelmek vizsgálatával. E kettős perspektívát a szerző a „szexuális habitus” fogalmával hozza közös nevezőre, olyan összetett szemléletmódot alkotva, amely példaértékű a szociológiai elemzések számára.

Csányi eddigi munkásságát összefoglaló monográfiájának gondolatmenete a fogalmi pontosság megőrzése mellett is jól követhető, sőt, kifejezetten olvasmányos. Külön érdemes kiemelni a könyv azon részét, amelyben a szerző egy makrostrukturális, hosszú távú gazdasági elemzést egy filmsorozat segítségével vezet be. Az egyik szereplő hasadt szexuális habitusának elemzésével olyan antropológiai vignettát alkot, amely példaszerűen érzékelteti a társadalmi és kulturális beágyazottságot, és „közel hozza”, emberi történetté alakítja a makroszintű összefüggéseket. páratlan narratívát nyújt egy elméleti, mégis nagyon is emberi történethez.

Csányi Gergely egy, a hazai elméleti kutatók látóterének perifériáján lévő, de fontos kutatási területen képviseli a Némedi Dénes által is megjelenített elméleti igényességet. Munkásságával hozzájárul, hogy társadalomkutatók, szociális munkások és praktizáló pszichológusok jobban megértsék a szexualitást és a hozzá kötődő mentális állapotokat formáló kortárs társadalmi, gazdasági erőket.